

AJUSTAREA DATELOR FOLOSIND METODA CELOR MAI MICI PĂTRATE (Adjustment of Data Using the Least Squares Theory)

Asist. univ. drd. Dedu Silvia

Academia de Studii Economice din Bucuresti
silvia_cristina_dedu@yahoo.com

Asist. univ. drd. Șerban Florentin

Academia de Studii Economice din Bucuresti
florentinserban@yahoo.com

Una din problemele actuale cu care se confruntă agenții economici este prognoza nivelului rezultatelor unei anumite activități. Pentru realizarea acestui obiectiv este necesară înregistrarea valorilor rezultatelor pentru o perioadă mai mare de timp și găsirea unei funcții care să modeleze cât mai exact fenomenul studiat.

În teoria economică matematică, cele mai utilizate sunt modelele de ajustare a datelor folosind metoda celor mai mici pătrate.

Vom prezenta un studiu de caz ce va fi abordat cu ajutorul acestei metode, utilizând ajustarea parabolică.

Volumul vânzărilor unui pachet de servicii turistice pe o perioadă de 7 luni a înregistrat următoarea evoluție:

Luna	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie
Volum vânzări (mii lei)	30	54	76	82	70	50	45

Să se realizeze o prognoză pentru luna următoare.

Disponerea valorilor sugerează forma unei parabole.

Pentru simplificarea calculelor, tabelul precedent poate fi reprezentat sub forma:

x_i	-3	-2	-1	0	1	2	3
y_i	30	54	76	82	70	50	45

Vom folosi funcția de ajustare $f(x) = ax^2 + bx + c$.

Suma pătratelor erorilor este dată de funcția:

$$F(a, b, c) = \sum_{i=1}^7 [f(x_i) - y_i]^2 = \sum_{i=1}^7 [ax_i^2 + bx_i + c - y_i]^2.$$

Punem condiția ca suma pătratelor erorilor să fie minimă:
$$\begin{cases} F'_a(a, b, c) = 0 \\ F'_b(a, b, c) = 0 \\ F'_c(a, b, c) = 0 \end{cases} \text{ Avem:}$$

$$\begin{cases} F'_a(a,b,c) = 2 \sum_{i=1}^7 (ax_i^2 + bx_i + c - y_i)x_i^2 \\ F'_b(a,b,c) = 2 \sum_{i=1}^7 (ax_i^2 + bx_i + c - y_i)x_i \\ F'_c(a,b,c) = 2 \sum_{i=1}^7 (ax_i^2 + bx_i + c - y_i) \end{cases} \text{ rezultă sistemul } \begin{cases} a \sum_{i=1}^7 x_i^4 + b \sum_{i=1}^7 x_i^3 + c \sum_{i=1}^7 x_i^2 - \sum_{i=1}^7 x_i^2 y_i = 0 \\ a \sum_{i=1}^7 x_i^3 + b \sum_{i=1}^7 x_i^2 + c \sum_{i=1}^7 x_i - \sum_{i=1}^7 x_i y_i = 0 \\ a \sum_{i=1}^7 x_i^2 + b \sum_{i=1}^7 x_i + 7c - \sum_{i=1}^7 y_i = 0 \end{cases} (*)$$

x_i^2	y_i	x_i^2	x_i^3	x_i^4	$x_i y_i$	$x_i^2 y_i$
-3	30	9	-27	81	-90	270
-2	54	4	-8	16	-108	216
-1	76	1	-1	1	-76	76
0	82	0	0	0	0	0
1	70	1	1	1	70	70
2	50	4	8	16	100	200
3	45	9	27	81	135	405
$\sum_{i=1}^7 x_i =$	$\sum_{i=1}^7 y_i = 407$	$\sum_{i=1}^7 x_i^2 = 28$	$\sum_{i=1}^7 x_i^3 = 0$	$\sum_{i=1}^7 x_i^4 = 196$	$\sum_{i=1}^7 x_i y_i = 31$	$\sum_{i=1}^7 x_i^2 y_i = 1237$

Sistemul (*) este echivalent cu:

$$\begin{cases} 196a + 0 \cdot b + 28c = 1237 \\ 0 \cdot a + 28b + 0 \cdot c = 31 \\ 28a + 0 \cdot b + 7c = 407 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = -4,654 \\ b = 1,107 \\ c = 76,761 \end{cases}$$

Am obținut parabola de ajustare $f(x) = -4,654x^2 + 1,107x + 76,761$.

Pentru prognoza lunii următoare vom considera $x = 4$ și rezultă $f(4) = 6,725$ mii lei, adică 67.250.000 lei.